

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Esityksen 1§:n mukaan "Taiteen perusopetus on tavoitteellisesti etenevää ja oppilaan taitotason huomioivaa eri taiteenalojen koulutusta, joka tukee oppilaan kasvua varhaisiästä lähtien,.....".
1§:stä on poistettu aiempi muotoilu "Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta...".

Työryhmän esityksen perusteella taiteen perusopetuksen yhteiskunnallisena tarkoituksena vaikuttaa kuitenkin olevan nimenomaan edistää tavoitteellista, pääasiassa lapsille ja nuorille kohdennettua ammattilaisuuden perustan rakentavaa koulutusta. Uusi muotoilu avaa taiteen perusopetuksen aiempaa enemmän kaikille ikäryhmille varhaisiästä vanhuuteen asti - mutta kokonaisuutena esityksessä painottuu lasten ja nuorten tavoitteellinen oppiminen ja ammattiin tähtääminen. Esitys nojaa vahvasti opetuksen laadun kehittämiseen ja tavoitteellisen, pitkäjänteisen opiskelun painottamiseen etenkin nostaessaan oppimäärän vähintään 1000 oppituntiin. Tästä näkökulmasta uusi muotoilu tekee aiempaa epäselvemmäksi lain tarkoituksen ja on jossain määrin ristiriidassa työryhmän esityksen kanssa.

Esityksen henki on myös se, että taiteen perusopetusta vahvistetaan koulutusjärjestelmän osana. Suomen perustuslain 16§:ssä turvataan sivistykselliset oikeudet, mukaan lukien oikeuden perusopetukseen. Taiteen perusopetus ei kuitenkaan ole perustuslaissa mainittua maksutonta, oppivelvollisuuteen perustuvaa perusopetusta vaan muuta koulutusta, josta säädetään erillisellä lailla. Perustuslain 16§:n mukaan "Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä."

Ottaen huomioon myös Suomen väestökehityksessä ennakoitua muutokset, jää epäselväksi, missä määrin taiteen perusopetuksen kohderyhmää voi muuttaa toimintaympäristön muuttuessa. Voisiko esimerkiksi jokin oppilaitos erikoistua pääasiassa taiteen perusopetuksen tarjoamiseen vanhuksille? Entä onko vauvojen ja muskari-ikäisten lasten opetus valtionosuuteen oikeuttavaa taiteen perusopetusta? Ottaen huomioon Suomen väestökehityksessä ennakoitua muutokset jää epäselväksi, missä määrin taiteen perusopetuksen kohderyhmää voisi muuttaa toimintaympäristön muuttuessa. Voisiko esimerkiksi jokin oppilaitos erikoistua taiteen perusopetuksen tarjoamiseen vanhuksille? Entä onko vauvojen ja muskari-ikäisten lasten opetus valtionosuuteen oikeuttavaa taiteen perusopetusta?

Ottaen huomioon Suomen väestökehityksessä ennakoitua muutokset jää epäselväksi, missä määrin taiteen perusopetuksen kohderyhmää voisi muuttaa toimintaympäristön muuttuessa. Voisiko esimerkiksi jokin oppilaitos erikoistua taiteen perusopetuksen tarjoamiseen vanhuksille? Entä onko vauvojen ja muskari-ikäisten lasten opetus valtionosuuteen oikeuttavaa taiteen perusopetusta? Näistä näkökulmista voisi olla perusteltua säätää lailla rajatun taiteen perusopetuksen kohderyhmästä taikka koulutuksen järjestäjälle tulisi voida antaa lain nojalla järjestämisluvassa rajaus koulutuksen profiloinnista.

Poistamalla 1 §:stä ”lapset ja nuoret” syntyy mielikuva, että uudistuksella tavoitellaan taiteen perusopetuksen saavutettavuuden laajentamista eri kohderyhmille. Muuten esityksen painopisteinä on eri taidealojen saavutettavuuden parantaminen sekä alueellisen saavutettavuuden säilyminen - kuitenkin kohderyhmän ollessa pääasiassa vakavasti, tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti harrastavat lapset ja nuoret, jotka saattavat tähdätä taiteen ammattilaisuuteen. Näistä syistä Sivistan mielestä voisi olla perusteltua pitää jatkossakin 1 §:n nykyinen määritelmä ”ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää”. Muilta osin 1 §:n uusi muotoilu on hyvä.

Sivista pitää hyvänä tavoitetta, että taiteen perusopetukseen on mahdollista osallistua ympäri Suomea ja eri taiteenaloilla. Sivista katsoo, että lain tavoite parantaa eri taidealojen saavutettavuutta on erittäin hyvä. On tärkeää huomioida toimintaympäristön muutokset kuten eri taidealojen kehittyminen, monitaiteisuuden merkitys sekä lasten ja nuorten muuttuvat kiinnostuksen kohteet, sekä väestön väheneminen ja keskittyminen, toisin sanoen kysynnän muutokset. Sivistan mielestä on siksi myös perusteltua, että 2§:n kaikista taiteen perusopetuksen oppilaitoksista säädettäisiin yhdenmukaisella tavalla.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Työryhmän esityksen mukaan taiteen perusopetus säilyisi tavoitteellisesti etenevänä eri taiteenalojen koulutusmuotona, joka tukisi mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin. Sivista pitää tästä näkökulmasta perusteltuna siirtymistä yhden oppimäärän mukaiseen

järjestelmään. Yksi oppimäärä vähentäisi taiteen perusopetuksen fragmentaarisuutta, yhtenäistäisi käytäntöjä ja mahdollistaisi koulutuksen laadun kehittymisen ja sen systemaattisen seurannan.

Oppilaalta edellytetty oppimäärä, joka on vähintään 1000 oppituntia ja enintään 1500 oppituntia korostaa taiteen perusopetuksen vaativuutta ja kohdentaa järjestelmän lapsille ja nuorille, jotka opiskelevat tavoitteellisesti. Esityksessä todetaan, että joissain tapauksissa oppilasmäärät saattaisivat vähentyä, jos "uuden oppimäärän laajuus tuntuisi oppilaan näkökulmasta lähtökohtaisesti liian vaativalta". Tästä näkökulmasta herää taas kysymys, vaikeuttaako oppimäärän nostaminen joidenkin lasten ja nuorten mahdollisuutta osallistua opetukseen ottaen huomioon, että tuloksellisuusrahoituksen painokerroin kasvaa tulevina vuosina, mistä syntyy oppilaitoksille insentiivi panostaa erityisesti ammattiin tähtääviin oppilaisiin.

Esityksen mukaan oppilaan ylittäessä 1000 oppitunnin oppimäärän oppilas voisi saada yhä yhteiskunnan tukemia oppitunteja 500 tuntia yli oppimäärän. Sivistan mielestä tämä määrä vaikuttaa suurelta ottaen huomioon resurssien (valtionosuus) rajallisuuden ja tavoitteen lisätä taiteen perusopetuksen saavutettavuutta.

Esityksen mukaan taiteen perusopetuksen oppimäärä olisi 50 opintopistettä perustuen ajatukseen, että 1 op sisältää 20 oppi/opetustuntia eli kontaktituntia. Sivista huomauttaa, että suomalaisessa koulutusjärjestelmässä opintopistelaskenta perustuu oppilaan tai opiskelijan tekemiin työtunteihin eikä kontaktiopetustuntilaskentaan. Tämä on myös osaamisperusteisuus-ajattelun mukaista.

Koska taiteen perusopetuksessa halutaan kehittää myös perustaa ammatillisiin ja korkeakouluopintoihin, olisi perusteltua määrittää opintojen laajuudeksi sellainen laskentatapa, joka olisi verrannollinen ja hyödynnettävissä jatko-opintoihin siirryttäessä. Sivistan mielestä opintopistelaskennassa voitaisiin hyödyntää joko ammattioppilaitosten osaamispistejärjestelmää, jossa 1 osaamispiste tarkoittaa 27 h työtä, tai eurooppalaista korkeakoulujen opintopistejärjestelmää (ECTS), jossa 27,5 h työtä vastaa 1 opintopistettä. Sivista ehdottaa, että laskentatapaa harkitaan vielä uudelleen, jotta opintopistelaskenta on vertailukelpoinen muun koulutusjärjestelmän käyttämän laskentatavan kanssa. Tällöin taiteen perusopetuksen oppimäärä voitaisiin hyväksi lukea yksilöllisesti joko osin tai kokonaan ammatti/korkeakoulututkintoon ja hyödyntää myös kansainvälisesti. Olisi myös hyvä pohtia, miten taiteen perusopetuksen oppimäärä sijoittuu eurooppalaiseen tutkintojen viitekehykseen (EQF).

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Nykyinen 4 §:n mukainen muotoilu koulutuksen hankkimisesta on aiheuttanut epäselvyyksiä koulutuksen järjestäjille, mikä on saattanut johtaa erilaisiin käytäntöihin liittyen taiteen

perusopetuksen hankkimiseen. Sivista kannattaa koulutuksen hankkimista koskevan 4 §n selkeyttämistä ja vastuiden täsmentämistä.

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Sivista kannattaa, että luvan myöntämisen edellytyksenä on, että opetus on tarpeellista ja että luvan hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset opetuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi, mikä on perusteltua.

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Sivista pitää hyvänä ja käytännössä välttämättömänä, että koulutuksen järjestäjien ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä pyritään lisäämään. On huomionarvoista, että joillakin alueilla lasten ja nuorten määrä laskee merkittävästi ja joillakin kaupunkialueilla pysyy samana tai lisääntyy. Esityksen mukaan yhteistyö voisi tarkoittaa opetushenkilöstöön, -tiloihin tai -välineisiin liittyvää yhteistyötä tai esimerkiksi hallinnon uudelleen organisointia, jopa oppilaitosten yhdistymisiä. Sivistan mielestä yhteistyöhön on hyvä kannustaa mm. opetustarjonnan ja opintosisältöjen kehittämisessä, jolloin resursseja voitaisiin hyödyntää tarkoituksenmukaisesti. Sivistan näkökulmasta koulutuksen järjestäjien yhteistyötä olisi hyvä kehittää myös mm. kuntien perusopetuksen ja alueen kulttuuritoimijoiden kanssa, jotta ketju perusopetuksesta ja harrastamisen Suomen mallista taiteen perusopetukseen olisi sujuva ja jotta alan työelämään liittyvät näkökulmat tulisivat huomioiduiksi.

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Sivistan mielestä joillekin oppilaitoksille myönnettävä vastuutehtävä - koordinointi ja isommat hartiat - on sinänsä hyvä, mutta on jossain määrin haastavaa, että oppilaitoksia tuetaan samanaikaisesti erilaisilla valtion rahoitusinstrumenteilla.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Sivistan mielestä taiteen perusopetuksen yksityisen koulutuksen järjestäjän maksamat arvonnisäverot tulisi palauttaa viimeisen valmistuneen tilinpäätöksen perusteella aina sille koulutuksen järjestäjälle, jolle kustannus on syntynyt. Ei ole hyväksyttävää, että taiteen perusopetuksen valtionosuusjärjestelmässä yksityisiltä oppilaitoksilta kertynyt valtiolta palautuva alv-summa jaetaan kaikille yksityisille oppilaitoksille tasan. On oikeudenmukaista, että alv-palautukset maksetaan euromääräisesti niille oppilaitoksille, joille kustannus on muodostunut. Sivista ehdottaa, että koulutuksen järjestäjän tilinpäätöstietoihin perustuva arvonnisäverokompensaatio otetaan käyttöön kuten ammattioppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Sivista ehdottaa, että arvonnisäverolain (1501/1993) 30 § 1 momentissa mainittuihin arvonnisäverolliseen vuokrasopimukseen oikeutettuihin koulutuksen järjestäjiin lisätään myös taiteen perusopetuksen järjestäjät.

Valtionosuusrahoitteisten oppilaitosten määrän lisääminen ja opetustarjonnan laajentaminen edellyttäisi lisärahoitusta. Esitykseen sisältyvä 10 miljoonan euron lisäystä valtion talousarvioon kohdennettaisiin valtionosuusoppilaitosverkoston laajentamiseen, mitä Sivista pitää tarpeellisena. Tämä voisi lisätä rahoituksen kohdentumista tarkoituksenmukaisemmin myös niille toimijoille, jotka eivät nyt ole valtionosuusjärjestelmän piirissä lisäten oppilaitosten yhdenvertaisuutta ja opetuksen saavutettavuutta. Esityksessä ei ole kuitenkaan huomioitu sitä mahdollisuutta, että lisärahoitusta ei tule.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Sivista kannattaa sitä, että rehtorin virka tai tehtävä voi olla useammalle oppilaitokselle yhteinen, kuitenkin niin, että rehtorin tulee pystyä tosiasiallisesti vastaamaan oppilaitoksen toiminnasta.

Pykälän 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjällä tulee olla koulutuksen järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä opettajanvirkoja tai työsopimussuhteisia opettajia. Sivista pitää ehdotettua momenttia epämääräisenä, sillä henkilöstön määrä riippuisi perusteluissa esitetyllä tavalla esimerkiksi opetettavista taiteenaloista, oppilasmäärästä sekä siitä, annetaanko opetusta ryhmä- vai yksilömuotoisena. Toisaalta ilman säädöstäkin on selvää, että opetusta ei voi toteuttaa ilman opetushenkilöstöä. Ehdotettu säädös voisi kuitenkin rajoittaa opetuksen hankkimista esimerkiksi ostopalveluna. Sivista ehdottaa momentin jättämistä pois.

Sivista kannattaa sitä, että koulutuksen järjestäjällä olisi vapaus päättää muiden kuin rehtorin ja opettajien osalta henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. Sivista pitää hyvänä, että aluehallintovirasto voi erityisestä syystä myöntää rehtorin kelpoisuusvaatimuksista erivapauden, sillä erivapautta koskeva säännös vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä ja on joustavuuden takia tärkeä.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Sivista huomauttaa, että Koulutuksen arviointikeskuksen tehtävänä tulisi olla taiteen perusopetuksen laadunarviointi säännöllisin väliajoin.

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Sivista pitää perusteltuna, että taiteen perusopetuksen valtionosuusrahoitus perustuisi edelleen vuosittain tarkistettavaan yksikköhintaan, joka olisi kaikille koulutuksen järjestäjille sama. Kuten

nykyisinkin, yksikkö hinnassa huomioitaisiin kustannustason muutokset kyseiselle varainhoitovuodelle. Yksityisten koulutuksen järjestäjien yksikköhintaa korotettaisiin edelleen arvonlisäveron osuudella. Sivista pitää erikoisena käytäntönä sitä, että yksityisten oppilaitosten yksikköhintaa korotettaisiin alv-palautuksien osalta niin, että palautukset kohdennetaan kaikille yksityisille oppilaitoksille. Alv-palautukset kuuluvat niille oppilaitoksille, joille ko. alv-kustannukset ovat syntyneet.

Esityksessä ehdotetaan uutta valtionrahoitusmallia, jonka rahoituskriteereitä ei kuitenkaan ole eritelty tarkasti. Sivistan ymmärryksen mukaan ne olisivat seuraavat:

Laajuustekijä 93%: Toteutunut opetustuntimäärä (suoritteet), jotka OKM kuitenkin "vahvistaisi jälkikäteen" käytettävissä olevan rahoituksen perusteella. Oppilaitosten perusrahoitus määräytyisi siten jatkossakin pääosin opetustuntimäärien määrään. Valtionosuuslaskennan kriteerit määriteltäisiin lain tasolla, mutta suoritemäärien vahvistamiseen liittyvä päätöksenteko perustuisi edelleen harkintaan. Käytännössä kriteereitä ei kuitenkaan ole eritelty tarkasti.

Laajuustekijä 6%: toteutunut oppilasmäärä

Tuloksellisuustekijä 1%: Oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrä

Koulutuspoliittinen tekijä: Alueelliseen saatavuuteen liittyvä vähimmäistaso, jolla turvattaisiin vahvistettavien opetustuntimäärien määrä niille alueille, joissa väestön määrä vähenee.

Työryhmän esityksessä ei ole esitelty tarkemmin valtionosuuslaskennan prosessia. Jatkossa valtionosuusrahoituksen myöntämiseen sisältyisi kuitenkin nykyistä vähemmän harkintaa, kun kokonaisrahoituksen eri kriteerit määräytyisivät laskennallisesti. Harkinnan väheneminen ja laskennallisuuden lisääntyminen tarkoittaisi päätöksenteon läpinäkyvyyden vahvistumista, mitä Sivista pitää hyvänä.

Sivista yhtyy työryhmän näkemykseen, että valtionosuusjärjestelmä, joka perustuu vain opetustuntimäärien seuraamiseen, ei takaa taiteen perusopetuksen laatua eikä opetuksen saavutettavuutta ottaen huomioon väestön väheneminen ja toisaalta keskittyminen kasvukeskuksiin. Valtionosuudet voivat voimakkaasti ohjata laajentamaan koulutusta saavutettavuuden, laadun kehittämisen ja tuloksellisuuden sijaan. Sivistan mielestä opetustunneille tulisi määrätä jo lähtökohtaisesti tavoitteellinen enimmäismäärä, jotta koulutuksen järjestäjiä ohjattaisiin keskittymään opetuksen laatuun kuten jatkossa mm. ammatillisten oppilaitosten rahoitusmallissa.

On hyvä, että rahoitusmalli ohjaa myös oppimäärien saavuttamiseen. Sivista pitää hyvänä, että rahoitusmallissa on tuloksellisuusosa eli "oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrä". Kriteerin osuus on kuitenkin alussa pieni, 1 %. Tuloksellisuusosan on ajateltu kasvavan jatkossa, mikä korostaa taiteen perusopetuksen tavoitteellista luonnetta.

Sivista pitää hyvänä, että taiteen perusopetuksen valtionavustuksia tarkasteltaisiin yhtenä kokonaisuutena siten, että jatkossa ei enää eriteltäisi valtionosuuden piirissä olevia ja sen ulkopuolisia koulutuksen järjestäjiä.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Sivista kannattaa, että taiteen perusopetuksen oppimäärän mukaista opetusta on kelpoinen antamaan myös henkilö, jolla on asianomaisella taiteen alalla saavutettu taiteellinen tai muu ammatillinen ansioituneisuus, ja että musiikkialan sekä teatteri- ja tanssialan koulutusta järjestävä yliopisto voi todeta henkilön kelpoiseksi. Sivistan mielestä opettajien kelpoisuusehdot on syytä pitää joustavana, sillä kaikilla taidealoilla ja alueilla muodollisesti kelpoisia opettajia voi olla haastavaa löytää.

Sivista kannattaa pykälää 27 § Aikaisemmin hankitun kelpoisuuden säilyminen, jonka mukaan tällä hetkellä kelpoiset henkilöt ovat jatkossakin kelpoisia antamaan taiteen perusopetusta.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoitus säätää, että taiteen perusopetuksen oppimäärään kuuluvat opinnot pisteytettäisiin niiden keston mukaan ja opetusta tulisi antaa 20 opetustuntia yhtä opintopistettä kohden. Sivistan näkemys on lausuntomme kohdassa 3§ Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus.

Lain 7 §:n 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään järjestämisluvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä. Sivistan

huomauttaa, että asetuksessa mainittujen tarvittavien dokumenttien lisäksi hakuilmoituksessa tulisi esittää yksiselitteiset ja selkeät arviointiperusteet ottaen huomioon se, että arvioinnista riippuu toimijoiden pääsy valtionosuusrahoituksen piiriin.

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Sivistan mielestä lakiuudistus antaisi mahdollisuuden kehittää taiteen perusopetuksen kytkentää perusopetukseen ja harrastamisen Suomen malliin koulutuspolun alkupäässä sekä siirtymää ammatti- tai korkeakoulutukseen, jotta järjestelmistä ei tulisi liian erillisiä. Esityksen mukaan taiteen perusopetus säilyisi tavoitteellisesti etenevänä eri taiteenalojen koulutusmuotona, joka tukisi mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin. Suomen taidekentän mahdollisuus tarjota työtä ja toimeentuloa on usein haastava pitkän koulutuspolun käyneille. Taiteen perusopetusjärjestelmän kehittämistä olisikin perusteltua arvioida ja kehittää jatkossa myös työllistymisen näkökulmasta.

Tuovinen Paula
Sivistysala ry